

Trends in Enrollment Management, Noel-Levitz, Inc. 2011. 46p. <https://www.noellevitz.com>

3. Attracting international students: equitable services and support, campus cohesion and community engagement. /Equality Challenge Unit. London, 2012. 96 p. / <http://www.ecu.ac.uk>

4. McKown, T. R. Synergizing Admissions and Advising to Improve International Recruitment / M. S. Andrade &

N. W. Evans (Eds.), International students: Strengthening a critical resource (American Council on Education Series on Higher Education) Lanham, MD: Rowman & Littlefield Education. 2009. pp. 80-84.

5. Дорожная карта. Приложение к информационному бюллетеню Окна академического роста. / НИУ «Высшая школа экономики». 2014. №2 (3) / <https://www.hse.ru/data/2014/02/27/1329762537/RoadMap3.pdf>

DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL STUDENT SUPPORT SYSTEM AS AN INSTRUMENT FOR ATTRACTING INTERNATIONAL STUDENTS TO RUSSIAN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

© 2014

E.V. Kargina, Head of International Cooperation Department
Togliatti State University, Togliatti (Russia)

Annotation: The article studies the issues of the international student support system development as an efficient instrument for increasing the number of international students in Russian higher education institutions. The article analyzes experience of universities from the USA, Great Britain and Russia in establishing an integrated international student support system at all stages of recruitment and further study, which results in increasing the level of satisfaction with the experience among international students.

Key words: export of education services, international students, system of support services.

УДК 37

МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ АНАЛИТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ РУКОВОДЯЩИХ КАДРОВ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛ В СИСТЕМЕ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

© 2014

Н.Н. Коваль, методист

Донецкий областной институт последипломного педагогического образования, Донецк (Украина)

Аннотация: В статье представлена модель формирования аналитической компетентности руководящих кадров общеобразовательных школ в системе последипломного педагогического образования, охарактеризованы ее структурные элементы.

Ключевые слова: модель, аналитическая компетентность, аналитическая деятельность, последипломное педагогическое образование, руководитель общеобразовательных школ.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Післядипломна педагогічна освіта має постійно модернізуватися, стабільно розвиватися, нести неперервний випереджуючий характер підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних і керівних кадрів, реалізувати сучасні технології професійного вдосконалення та підвищення кваліфікації освітян відповідно до вимог інноваційного розвитку освіти.

Модернізація системи післядипломної педагогічної освіти має спрямовуватися на оновлення та переосмислення управлінської діяльності керівників освітніх закладів, на формування аналітичної компетентності центральної фігури всього управлінського процесу загальноосвітнього навчального закладу.

Потреба сучасної школи в висококваліфікованих управлінцях-аналітиках актуалізує необхідність дослідження питання побудови та впровадження моделі формування аналітичної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів у процесі курсової підготовки під час підвищення кваліфікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми післядипломної педагогічної освіти в останні роки розкрито в працях таких науковців, як В. Бондар, Л. Вовк, І. Жерносека, І. Зязюна, С. Крисюка, В. Лугового, В. Майбороди, Н. Побіренченко, Н. Протасової, С. Сисоевої, В. Швидуна та ін.

У працях В. Бондаря, Б. Канаєва, В. Кожухара, Ю. Конаржевського, А. Коростельова, К. Крутії, О.Мармази, Г. Савченко, В. Федорова, Г. Федорова, В. Ягупова, А. Яригіна, О. Яригіна наголошується, що якісне аналітичне дослідження є передумовою прийняття своєчасних та ефективних управлінських рішень.

Психолого-педагогічні аспекти підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до аналітичної діяльності розкрили в своїх роботах

В. Бондар, Л. Даниленко, Г. Єльнікова, Н. Клокар, Ю. Конаржевський, М. Лапенко, В. Маслов, М. Поташик, Л. Покроєва, М. Портнова, Л. Плахова та ін.

Методику формування аналітичної компетентності управлінців-освітян в своїх дисертаційних дослідженнях розкрили Н. Зінчук, І. Абрамова, О. Яригін, О. Назначило.

Значення аналітичної діяльності в управлінні загальноосвітнім закладом підкреслюється у працях В. Кожухара, Т. Ліхтер, О. Мармази, С. Салиги, В. Фатюхи, В. Федорова, К. Чернухи-Гадзецької та багатьох інших. Проаналізувавши основні положення щодо сутності та значення аналізу у менеджменті загальноосвітньої школи, можна виокремити наступні аспекти:

– з аналізу починається управлінський цикл, і ним він закінчується, що відповідно визначає його положення в управлінській діяльності;

– аналіз припускає виділення в досліджуваному об'єкті частин, оцінюванні ролі й місця кожної частини, об'єднання їх у єдине ціле, встановлення зв'язків системоутворюючих чинників;

– аналіз систематизує, обробляє та узагальнює інформацію, що надходить від об'єктів управління організацією;

– аналіз виявляє взаємозалежні показники та вплив найсуттєвіших факторів на динаміку результатів управлінського циклу;

– аналіз сприяє якісному виконанню функцій планування, організації, мотивації, координації, контролю та виступає як самостійна функція суб'єктів управління;

– аналіз передувє прийняттю управлінського рішення, контролює його реалізацію, оцінює ефективність прийнятого рішення та є базою для наступного планування і прогнозування;

– оволодіння аналітикою підсилює здатність керівни-

ка загальноосвітнього навчального закладу (далі – ЗНЗ) вірно інтерпретувати фаховою інформацією та обґрунтовано приймати ефективні управлінські рішення;

– несвоєчасно або непрофесійно проведений аналіз директором школи на етапі формулювання мети й завдань призводить до неконкретності, розпливчастості, а часом і необґрунтованості прийнятих рішень.

Аналіз теоретичних джерел дозволив нам визначити **аналітичну компетентність** як складову професійної компетентності, що є для керівника ЗНЗ інтегративною характеристикою, що постійно збагачується, та обумовлює виконання професійних аналітичних завдань у галузі управління, пов'язаних з виявленням об'єктивних закономірностей та тенденцій розвитку явищ і процесів управлінського циклу, застосуванням аналітичних методів для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між ними, визначенням доцільності та послідовності дій управлінського впливу, наданням необхідної і повної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень, розробленням рекомендацій, спрямованих на досягнення максимально позитивних результатів та загальної мети управління [1].

Аналітична діяльність в узагальненому вигляді складається з певних етапів (за О.М. Яригінім):

1) виокремлення реального об'єкта з навколишнього середовища, але при цьому виявляються взаємодії системи із зовнішнім середовищем, і таким чином визначаються властивості системи, що підлягають розгляду і розумінню. Результатом цього етапу є структурована модель;

2) визначення елементів системи для забезпечення виявлених властивостей системи, результатом чого є виокремлення властивостей системи та її окремих частин;

3) встановлення взаємодії елементів системи, в результаті чого обґрунтовується логічна побудова структури даної системи;

4) пояснення властивостей елементів системи як цілого, їх взаємодію та виявлення емерджентних властивостей (властивості цілісності системи, тобто такі, які не притаманні складовим її елементам, що розглядаються окремо, поза системою) і підсистем, в результаті взаємодії яких ці властивості виникають;

5) визначення функцій елементів та підсистем у виявленій логічній структурі системи;

6) визначення цілей системи у термінах виявлених функцій елементів та підсистем, для чого необхідно співвідношення станів системи та зовнішнього середовища;

7) виявлення змінних системи і параметрів, які піддаються тільки спостереженню, але не цілеспрямованій зміні виявлення перемінних системи, в результаті чого впливає необхідність завдання керувати системою для виведення її у термінальний стан;

8) вплив на систему з метою виведення системи у заданий цільовий стан.

Отже, продуктами аналітичної діяльності фахівця є металні чи інтелектуальні моделі або ментальні репрезентації, які можуть виступати як чинник успішності вирішення професійних завдань, так і як чинник професійних ускладнень [2].

Формулювання мети статті (постановка завдань). Розробити та описати структурні компоненти моделі формування аналітичної компетентності керівних кадрів ЗНЗ у системі післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У системі підвищення кваліфікації керівників ЗНЗ зараз існує ряд проблем [3]:

– традиційна перепідготовка керівників загальноосвітніх шкіл області щодо аналітичної діяльності є так званою «класичною моделлю навчання», тобто по суті є передаванням визначеної кількості управлінських знань і досвіду, що унеможливає свідке адаптування керівників до нових сучасних вимог та

аналітичного управління школою;

– система підвищення кваліфікації керівників шкіл не завжди носить випереджуючий характер відповідно до реалій існування сучасного навчального закладу та вимог суспільства;

– спостерігається відсутність зв'язку між теорією та практикою, тобто не в достатній мірі розвинути соціалізація управлінського досвіду та впровадження авторських технологій у діяльність сучасного загальноосвітнього закладу;

– відсутність можливості конструювати власний освітній маршрут: самостійно обирати зміст, термін, форми навчання, з урахуванням своїх професійних потреб, проблем, рівня кваліфікації;

– освітні програми обласного інституту післядипломної педагогічної освіти не передбачають варіативності, що утруднює мотивацію педагогів до освіти протягом життя;

– післядипломна освіта керівників навчальних закладів не в повній мірі відповідає принципам індивідуалізації і диференціації, тому що відсутня система проведення діагностики та самодіагностики.

– співпраця обласного інституту післядипломної освіти з методичними центрами та кабінетами, методичними об'єднаннями вчителів здійснюється на не належному рівні, що призводить до незадоволення освітніх запитів, не врахування особливостей розвитку освіти в конкретних містах і районах, а також порушується принцип індивідуалізації і диференціації післядипломної освіти педагогів.

Виходячи з цих міркувань, нами розроблена та впроваджена в освітній процес Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти модель формування аналітичної компетентності керівних кадрів ЗНЗ в системі післядипломної педагогічної освіти (рис. 1).

У широкому розумінні «модель» (франц. «modele», від лат. «modulus» – міра, зразок) – це будь-який зразок, аналог (мисленнєвий або умовний опис, план тощо) об'єкту, процесу або явища («оригіналу» даної моделі), який використовується в якості його замітника. В енциклопедії освіти, модель представлена як «уявна або матеріально-реалізована система, котра відображає або відтворює об'єкт дослідження (природний чи соціальний) і здатна змалювати його так, що її вивчення дає нову інформацію стосовно цього об'єкта», а модель спеціаліста сприймається «як освітня мета, стосовно якої модель підготовки фахівця виступає як засіб, спрямований на реалізацію мети».

Так структурними компонентами моделі формування аналітичної компетентності керівних кадрів ЗНЗ в системі післядипломної педагогічної освіти нами обра-

- вхідні дані;
- мету;
- метаетапи реалізації;
- етапи реалізації кожного метаетапу;
- вихідний результат.

Охарактеризуємо визначені компоненти моделі формування аналітичної компетентності керівних кадрів ЗНЗ в системі післядипломної педагогічної освіти детальніше.

Отже, **вхідними даними** виступають сучасні соціально-економічні умови з впровадження ефективних форм і технологій організації й управління ЗНЗ, тобто з одного боку є суспільство, яке виступає в ролі замовника обласному інституту післядипломної педагогічної освіти щодо необхідності формування аналітичної компетентності керівних кадрів ЗНЗ, з іншого – є потреба особистості (керівника) в самореалізації та професійному самовдосконаленню в напрямку аналітичної діяльності.

Метою реалізації такої моделі можна вважати формування аналітичної компетентності керівних кадрів ЗНЗ в системі післядипломної педагогічної освіти.

Відповідно – її реалізація орієнтується на кінцевий *результат* – сформованість аналітичної компетентності керівних кадрів ЗНЗ.

Метаетапами представленої моделі є (за Зінчук Н.А.):

1. **Ціннісно-мотиваційний**, що пов'язаний із усвідомленням ціннісних сторін аналітичної діяльності, значущістю аналітичної компетентності в управлінській діяльності, ставленням до навчання, спрямованістю особистості керівника-менеджера, самостійністю, бажанням удосконалюватися в цьому виді діяльності.

2. **Когнітивно-операційний**, що включає в себе сформованість знань, умінь, навичок з аналітичної діяльності, розвиток аналітичного мислення, первинний професійний досвід з аналітики та творчий підхід до справи.

3. **Рефлексивно-оцінний**, що забезпечує самодіагностику власної аналітичної компетентності, прагнення до подальшого її удосконалення, самостійний пошук інформації для аналізу з метою саморозвитку, здатність до рефлексії власного досвіду.

Процес підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти до аналітичної діяльності не можливий без врахування таких принципів: науковості, системності, збалансованості теорії та практики, проблемності навчання, доступності, модульності, особистісно-орієнтованості, перспективності. Послідовність реалізації кожного мета-етапу передбачає проходження наступних *етапів* [4]:

- підготовчого;
- мотиваційного;
- когнітивного;
- дієво-практичного;
- оцінно-результативного.

На моделі показано, хто є активним учасником на кожному етапі. Як свідчить практика, можливі три варіанти: активними учасниками є і викладач, і слухач, активним учасником є тільки викладач або активним учасником є тільки слухач курсів.

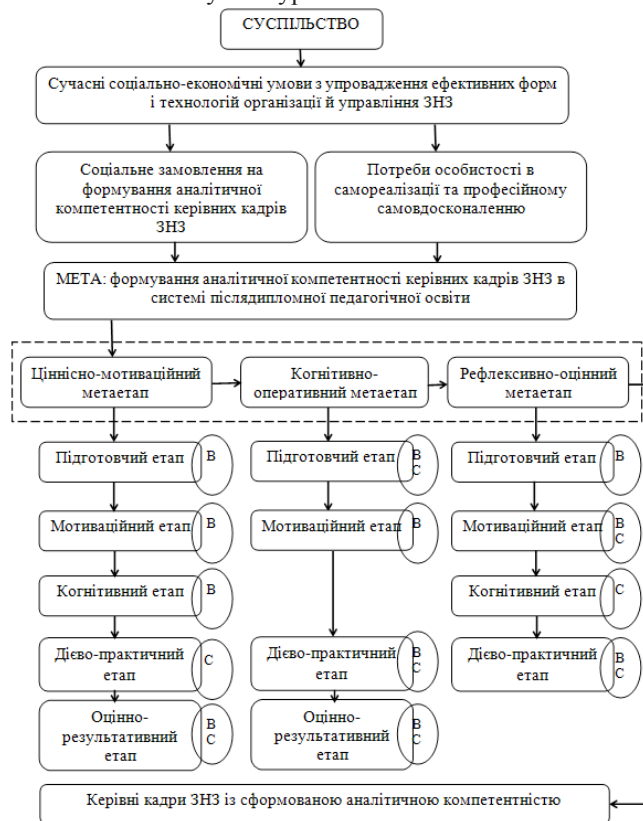

Рисунок 1 - Модель формування аналітичної компетентності керівних кадрів ЗНЗ в системі післядипломної педагогічної освіти (В – викладач, С – слухач)

Охарактеризуємо етапи моделі формування аналітичної компетентності керівних кадрів ЗНЗ в системі післядипломної педагогічної освіти на кожному метаетапі детальніше.

Ціннісно-мотиваційний метаетап:

– **підготовчий** (з'ясування психологічних особливостей слухачів, ціннісної парадигми та когнітивний стиль кандидатів на навчання; проведення діагностичного анкетування);

– **мотиваційний** (створення позитивної установки на необхідність оволодіння аналітикою як частиною професійної компетентності, а саме: здійснення цілеспрямованих заходів по стимулюванню у керівників ЗНЗ пізнавального інтересу та потреби в оволодінні необхідними знаннями, уміннями, навичками з аналітичної діяльності);

– **когнітивний** (опис змісту аналітичної компетентності керівника загальноосвітнього навчального закладу; акцентування уваги на особливостях розвитку її складових; анонсування навчальної програми курсу та очікуваних результатів засвоєння програми; відбір та структурування основних знань, умінь, навичок, професійних якостей, якими слухачі курсів повинні оволодіти протягом навчання);

– **дієво-практичний** (слухач самостійно повинен визначитися: що він повинен засвоїти з аналітики; які змістові модулі, теми можуть сформувати аналітичну компетентність; наскільки реально під час навчання оволодіти методикою та технологією аналізу результатів роботи освітньої системи (ТАРРОС) для ефективного вирішення управлінських завдань; вибудовує індивідуальну освітню траєкторію);

– **оцінно-результативний** (спрямований на оцінку та самооцінку прагнення до удосконалення професіоналізму в аналітиці з боку слухачів; з боку викладачів концептуалізація стратегії навчання, адаптація навчального матеріалу відповідно рівню підготовки керівників).

Когнітивно-операційний етап:

– **підготовчий** (добираються засоби, форми, методи навчання з урахуванням психолого-андрагогічних характеристик, життєвого досвіду й когнітивних стилів слухачів);

– **мотиваційний** (усвідомлення поточних і перспективних цілей навчальної програми, практичної цінності ТАРРОС, формування стійкого інтересу до оволодіння алгоритмом проведення аналізу роботи освітньої установи, переконання в перспективності володіння професійними якостями управління-аналітика, слухач самостійно обирає найдідівші засоби, форми, методи навчання для вирішення конкретних завдань, визначених на дієво-практичному етапі ціннісно-мотиваційного метаетапу);

– **дієво-практичний** (пов'язаний із засвоєнням системи знань та конкретних умінь, необхідних для аналітичної діяльності, включення керівників ЗНЗ у практичну діяльність із формування та вдосконалення власної аналітичної компетентності з використанням комп'ютерної програми ТАРРОС «Landrail» [5]; самостійністю та творчим підходом до вирішення професійних аналітичних завдань, поглибленням теоретичних положень з аналітики та набуттям професійного досвіду шляхом самостійної аналітичної обробки фахової інформації та підготовки аналітичних оглядів за обраною тематикою);

– **оцінно-результативний** (спрямований на оцінку та самооцінку навчальних досягнень слухачів: оцінювання результатів навчання за допомогою розроблених критеріїв і показників сформованості аналітичної компетентності, самоаналіз освітньої діяльності, виявлення навчальних і професійних досягнень та прорахунків, аналіз їхніх причин та внесення у подальшому відповідних коректив).

Рефлексивно-оцінний етап:

– **підготовчий** (створення викладачами умов для рефлексії слухачами своєї діяльності);

– **мотиваційний** (створення позитивної установки на необхідність застосування рефлексивно-оцінних технологій, а саме: постійний моніторинг рівня набуття знань і вмінь із аналітичної діяльності, відповідальне ставлення до навчального процесу і власного професійного становлення);

– **когнітивний** (пов'язаний із актуалізацією системи знань та умінь, необхідних для проведення адекватної самооцінки аналітичних здібностей; володіння засобами самодіагностики рівня аналітичної компетентності; визначення шляхів практичного застосування ТАРРОС в управлінській діяльності);

– **дієво-практичний** (рефлексія власного досвіду, планування подальших заходів із самоосвіти, самовиховання, самоконтролю, самооцінки; комплексне узгодження дій викладачів для забезпечення високого рівня аналітичної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів).

Отже, формування аналітичної компетентності керівників ЗНЗ у системі післядипломної педагогічної освіти ми визначаємо як процес інтеграції структурних компонентів його професійної компетентності [6-10], які представлені трьома метаетапами: ціннісно-мотиваційним, когнітивно-оперативним етапом та рефлексивно-оцінювальним. Результатом сформованості кожного компоненту є розвиток певних ключових компетенцій, які в сукупності становлять сформованість у слухача аналітичної компетентності.

Висновки дослідження і перспективи подальших досліджень за цим напрямком. Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження пов'язані із впровадженням розробленої моделі формування аналітичної компетентності керівних кадрів ЗНЗ в систему післядипломної педагогічної освіти.

Дана модель представлена у вигляді системи дій її учасників: викладачів і слухачів, що гарантує досягнення мети навчання.

Суть та основні параметри технології навчання, які описані в моделі, визначаються характером партнерських взаємовідношень викладача та того, хто навчається.

Запропонована модель передбачає зміщення провідної ролі в навчанні від викладача до слухача, до спільної діяльності учасників на всіх метаетапах щодо формування аналітичної компетентності керівних кадрів ЗНЗ.

З метою успішного формування аналітичної компетентності керівника ЗНЗ необхідним є оновлення змісту аналітичної підготовки в системі післядипломної педагогічної освіти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Зінчук Н.А. Підготовка майбутніх менеджерів до аналітичної діяльності: проблеми та шляхи їх

розв'язання / Н.А. Зінчук [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tme.umo.edu.ua/docs/2/09sinwts.pdf>.

2. Максимова О.П. Розвиток аналітичних здібностей фахівців як чинник їх професійної компетентності / О.П. Максимова [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf3/Maksimova.pdf.

3. Коваль Н.М. Шляхи вдосконалення аналітичної діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів в системі післядипломної педагогічної освіти [Текст] / Н.М. Коваль // Наукова скарбниця освіти Донеччини. 2014. № 2. С. 77-82.

4. Зінчук Н.А., Зінчук В.М. Технологічні аспекти формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців у ВНЗ / Н.А. Зінчук, В.М. Зінчук [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pedagogika.at.ua/fr/10/5441737.doc>.

5. Офіційний сайт програми «Технологія аналізу результатів роботи освітньої системи (ТАРРОС) «Landrail». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tarros.su/> – Заголовок з екрана.

6. Коростелев А.А. Система повышения качества аналитической составляющей профессиональной деятельности руководителей образовательных учреждений: диссертация на соискание ученой степени доктора педагогических наук / Тольяттинский государственный университет. Тольятти, 2009. 467 с.

7. Коростелев А.А., Обдирщиков Н.Н. Уровни и качество аналитической деятельности управления на основе технологии анализа результатов работы образовательной системы (ТАРРОС) // Известия Самарского научного центра Российской академии наук. 2006. № S2-2. С. 22-25.

8. Коростелев А.А., Лодатко Е.А. Проектирование профессиональной подготовки управленческих кадров по применению инновационного подхода в аналитической деятельности // Известия Самарского научного центра Российской академии наук. 2008. № S10. С. 57-63.

9. Коростелев А.А., Ярыгин А.Н. Экономические аспекты осуществления уровней аналитической деятельности управления // Известия Самарского научного центра Российской академии наук. 2007. № S4. С. 55-60.

10. Коростелев А.А. Модели осуществления анализа результатов работы школы и уровни результативности аналитической деятельности управления // Известия Самарского научного центра Российской академии наук. 2006. № S2-2. С. 56-59.

Статья публикуется при поддержке гранта РГНФ «Целевой конкурс по поддержке молодых ученых» (231-95-1539)

A MODEL OF FORMING OF ANALYTICAL COMPETENCE LEADING OF GENERAL SCHOOLS IN SYSTEM OF POST-GRADUATED PEDAGOGICAL EDUCATION

© 2014

N.N. Koval, methodist

Donetsk Regional Institute of Post-Graduated Pedagogical Education, Donetsk (Ukraine)

Annotation: In the article the model of forming of analytical competence of leading shots of general schools is presented in the system of post-graduated pedagogical education, her structural elements are described.

Keywords: model, analytical competence, analytical activity, post-graduated pedagogical education, leader of general schools.